

Fialův plán? Šichtařové uniká pointa, proč by měl fungovat

- CZ24 News | 12. června 2023

ČESKO: Premiér Petr Fiala se pochlubil, že informace o tom, kde vláda uspoří desítky miliard korun dotací a 5 % provozních výdajů státu, neoznámil záměrně. Kdyby to prý udělal, tak by úředníci nesnížili ani dotace, ani provozní výdaje. „Oni je teď jako sníží? Proč by to dělali? Jsou to přece úředníci, jejichž moc - a odvozeně příjem a osobní užitek - je tím větší, čím větší je rozpočet, na kterém sedí, tedy čím větší jsou dotace. 99,9 % úředníků se bude vždy snažit maximalizovat svůj rozpočet, tedy i dotace a provozní výdaje,“ upozorňuje Markéta Šichtařová na naivitu předsedy vlády.

Před týdnem jsme se bavili o tom, jak chce ministr financí Zbyněk Stanjura (ODS) šlápnout na brzdu, když avizuje, že přinese na vládu seznam opatření, která mají pomoci letošnímu rozpočtu. Ten seznam musel vrátit do šuplíku, protože před středečním výjezdním zasedáním vlády oznámil premiér Petr Fiala: „Tématem se dnes nebudeme zabývat, protože čísla o tom, jak se skutečně vyvíjí rozpočet letošního roku, uvidíme až v průběhu léta.“ Až ta čísla uvidíme, nebude už pozdě na to, rozpočet pro tento rok něčím zachraňovat?

Samozřejmě, že už bude pozdě, protože na konci léta je už prakticky hotový rozpočet na následující rok. Příprava rozpočtu není žádná rychlovka, to je práce prakticky na celý rok. A v září už je prakticky hotov rozpočet na následující rok. Premiér Fiala to samozřejmě ví, není v politice první rok. Nemohu se proto rozhodnout, zda v tomto případě hraje větší roli laxnost (že to je vládě prostě jedno), anebo snaha nenaštvat si veřejnost ještě více dalším balíčkem.

Pokud to je ta druhá varianta, což se mi zdá možná maličko pravděpodobnější, popravdě mi to nedává moc smysl. Stejně „fialová“ vláda znovu zvolena nebude, to by bylo vrcholně nepravděpodobné, takže proč by se měla snažit ještě zalíbit, když už stejně je jasné, že skončí tak jako tak?

Zastánci pětikoalice namítnou, že se jedná o drobné, ale co říkáte spanilým jízdám - tedy výjezdním zasedáním - vlády do krajů s limuzínami brázdícími silnice a s předváděním se politiků, když by podstatně levněji zvládli jednání na Úřadu vlády? Nebo na cestách „blíže k občanům“ se šetřit nemá?

Tak pokud už se vláda chce nějak zalíbit, i když, jak říkám, stejně to je zbytečné, tady zrovna by mohla přestat ztrácet body. Ty okázalé kolony moc sympatií většinou nebudí.

Na summitu ReVize Česka řekl premiér Fiala, že informace o tom, kde vláda uspoří desítky miliard korun dotací a 5 % provozních výdajů státu, neoznámil záměrně. Kdyby to udělal, tak by podle něj úředníci nesnížili ani dotace, ani provozní výdaje. „Jedna věc je mít vizi a dívat se na věci správně. A druhá věc je dovést je do konkrétních výsledků. Je to těžké v byznysu, je to těžké ve vlastní firmě a je to neuvěřitelně těžké ve státním aparátu,“ svěřil se před špičkami českého byznysu. Co o těchto jeho prohlášeních soudíte?

Zcela souhlasím s tím, že je neuvěřitelně těžké ve státním aparátu cokoliv prosadit, zvláště když dojde na škrtání. To absolutně souhlas. Však taky, když volám po dramatických škrtech výdajů z rozpočtu, nikdy neříkám, že je to brnkačka a snadný úkol.

Čemu ale moc nerozumím, je ta část, kdy premiér říká, že kdyby oznámil detaily škrtů, úředníci by nesnížili dotace. Totiž: Oni je teď jako sníží? Proč by to dělali? Jsou to přece úředníci, jejichž moc – a odvozeně příjem a osobní užitek – je tím větší, čím větší je rozpočet, na kterém sedí, tedy čím větší jsou dotace. 99,9 % úředníků se bude vždy snažit maximalizovat svůj rozpočet, tedy i dotace a provozní výdaje. Jinými slovy, nějak mi tu uniká pointa, proč by tento „plán“ měl fungovat.

Nezaměstnanost v Česku se v květnu snížila o desetinu procentního bodu na 3,5 %. Dle Úřadu práce bylo i tak na konci minulého měsíce více než čtvrt milionu lidí bez práce. Jakým úhlem pohledu je třeba tato čísla hodnotit?

Za mne to vůbec není „dobře“, ale spíš „špatně“. To, co na první pohled vypadá jako symptom zdravé ekonomiky, je spíš příznak nemoci.

Tato nízká míra nezaměstnanosti má totiž hned několik příčin. Zprvce míra nezaměstnanosti u nás byla nízká dlouhodobě ještě před covidem, takže tady už byl „základ“. Jenomže za normálních okolností by pandemie a ekonomické uzavírky měly nezaměstnanost zvýšit. To by tu ale nesměl být program Antivirus, který začal lít peníze do oběhu a zachraňovat provozy, jež by jinak zkrachovaly. To mělo na svědomí jednak vysokou inflaci, jednak udržení nízké nezaměstnanosti – obojí byly spojené nádoby. A to navzdory faktu, že ekonomika stála.

Do toho přišlo rozšiřování státního sektoru a nabírání nových státních úředníků. Státní sektor začal nasávat lidi jak houba na byrokratické, zhora zbytečné pozice, které produkují jen stohy zbytečné, kontraproduktivní byrokracie zatěžující soukromý sektor – jenomže soukromému sektoru stále víc chybí lidi, které jim státní sektor odčerpával.

Nakonec se tak přesouváme k tomu, že co mělo být známkou zdraví trhu práce, je naopak znakem přebujelého státního sektoru, který bere podnikatelům použitelné zaměstnance.

Víte, před rokem 1989 jsme měli takzvanou plnou zaměstnanost. Nezaměstnanost oficiálně neexistovala. Zato existoval trestný čin příživnictví, tedy dnes bychom řekli, že trestným činem bylo být nezaměstnaným. Byl to tehdy znak zdravé ekonomiky? Vzkvétala naše země? Byli jsme svobodní? Ne. My ovšem k tomuto stavu nenápadně směřujeme v mnoha ohledech a měřitelných ukazatelích. Tak třeba v procentuální velikosti veřejného sektoru na celé ekonomice. V míře nezaměstnanosti. Anebo v podílu státních zaměstnanců.

Podle agentury Bloomberg mají nyní nejnižší inflaci z významných světových ekonomik Čína (0,1 %), Rusko (2,3 %) a Saúdská Arábie (2,7 %). Například USA vykazují inflaci 4,9 %, eurozóna 6,1 %. A například rozdíl mezi inflací v Česku a v Rusku je nyní nejvyšší v tomto milénium. Dá se to vysvětlit jinak než nedůvěryhodností ruských dat?

Důvěryhodnost dat hraje rozhodně svou roli, a pozor, to platí nejen pro Rusko, ale taky pro Čínu. Já například tipuju, že v Číně značně rostou ceny nemovitostí, což na sebe navazuje zase další cenové pohyby...

Ale abychom vše nesváděli jen na statistiku, samozřejmě je tu velmi prozaické vysvětlení, proč v obou těchto zemích je míra inflace na normálu. (Ano, na normálu, ani se mi nechce říkat „nízká“, protože toto je vcelku normální inflace.) A ten důvod je úplně jednoduchý: Tyto země v uplynulém desetiletí netiskly peníze, anebo alespoň netiskly srovnatelně se západním světem.

Dlouhodobý tisk peněz, jehož vrcholem a symbolem se staly vrtulníkové peníze za covidu, si v západním světě vybírá daň v inflaci.

Nevidaný zájem o místa letos hlásí střední odborná učiliště. Přesto docent muzikologie na

Filozofické fakultě Masarykovy univerzity a už pět týdnů ministr školství Mikuláš Bek mluví o nutnosti „zeštíhlit“ nabídku učebních oborů a zaměřit se na všeobecné vzdělávání. Všeobecná lycea by podle něj měla nahrazovat část odborného a učňovského školství. Měl by tedy pracovní trh v Česku postupem času potřebovat čím dál méně řemeslníků, zato čím dál více všeobecně vzdělaných lidí?

To by bylo hezké a ekonomicky výhodné, pokud bychom byli ekonomikou založenou na znalostech a výrobě s vysokou přidanou hodnotou... Bohužel, realita je aktuálně opačná a ekonomice chybějí právě vyučení lidé, zatímco vysoce kvalifikovaní lidé mají nejtěžší pozici při hledání jim adekvátní práce. Takhle to dopadá, když se ekonomika centrálně plánuje a státní plánovací komise, ehm, pardon, vláda, říká, kdo má kde a co studovat.

[ZDROJ](#)